

Werken met 'De snorhaar van de tijger'

Als redacteur verbonden aan een uitgeverij stelt Maria van Donkelaar boeken samen en bewerkt en vertaalt ze volksverhalen en sprookjes uit allerlei landen. Maria van Donkelaar is ook NT2-docent en zo kwam ze op het idee om dit type verhalen te gaan gebruiken in de lessen Nederlands als tweede taal. Aan de hand van het verhaal *De snorhaar van de tijger* laat ze zien hoe ze te werk gaat.

MARIA VAN DONKELAAR/ROC ZADKINE, ROTTERDAM

Herkenbaarheid

Als NT2-docent valt het me op dat het lesaanbod zich steeds meer beperkt tot het aanleren van competenties waarbij zakelijk Nederlands vereist is. Deze benadering van taalleren is nuttig en nodig, maar zou aangevuld moeten worden met aspecten die tot op heden weinig aandacht hebben gekregen en die stimulerend zijn voor de motivatie. Er zou meer aandacht moeten komen voor het leren uiten van gevoelens en eigen ervaringen in de tweede taal. Volksverhalen, sprookjes, mythen en legenden zijn voor de hand liggende middelen om dit doel te bereiken.

Het NT2-onderwijs confronteert de cursisten voornamelijk met de verschillen tussen hun eigen cultuur en de Nederlandse. Moet je de verschillen wel benadrukken? Ze zijn er gewoon en ze maken de samenleving veelkleurig en divers.

Maar hoe zit het met de overeenkomsten? Met datgene wat ieder volwassene herkent, waar ieder mens, waar ook ter wereld mee te maken heeft of kan krijgen?

Ik meen dat juist die herkenning van

'iets gemeenschappelijks' gunstig kan werken in de lessen.

Stel je voor dat je zelf in een klasje in Siberië zit, waar Russisch als tweede taal wordt onderwezen. En je krijgt een verhaal te horen dat sterk lijkt op 'De nieuwe kleren van de keizer'. Dan herken je de thematiek, de gevoelens die spelen.

De context kan heel verschillend zijn, maar de kern van het verhaal gaat over universele menselijke gevoelens.

Oude verhalen helpen de overeenkomsten te herkennen en te benoemen.

De eigen geschiedenis van de cursist gaat een rol spelen. Eindelijk heeft de cursist iets waar hij of zij wél over mee kan praten. De cursisten zien vaak bij elkaar dezelfde gevoelens. Er ontstaat een behoefte om ervaringen uit te wisselen. Men is gemotiveerd om een gesprek te voeren over het thema dat speelt.

In zo'n situatie moet je als docent de cursisten uitdagen en helpen zich in de tweede taal te uiten. De Nederlandse taal is voertuig van deze verhalen. Zo zijn de cursisten onbewust met taal

bezig, leren nieuwe woorden, geven een (nieuwe) stem aan hun gevoelens.

De praktijk

Toen ik 'De snorhaar van de tijger' aan een groep analfabete vrouwen voorlas, merkte ik dat de kern hen raakte. Ik zag een aantal knikken. Sommigen zeiden: 'Ja, zo gaat dat, dat is zo ...'.

Vervolgens begon één dame uit Afghanistan te vertellen. Over een gebeurtenis in haar eigen leven, over haar zoon die in het leger had gediend en bij thuiskomst erg veranderd bleek. Ze had veel geduld met hem moeten hebben. Het thema 'geduld' was daarmee geïntroduceerd. In het verhaal 'De snorhaar van de tijger' is het thema eigenlijk wat uitgebreider: geduld bij iemand die getraumatiseerd is door de oorlog. Op dat laatste ben ik, bij gebrek aan ervaring, verder niet ingegaan, ook omdat ik niet wist wat ik me daarmee op de hals zou halen. Een aantal van mijn cursisten komt namelijk uit heftige oorlogsgebieden.

Maar het thema 'geduld bij kinderen en echtgenoten' bleek een onderwerp dat alle dames van mijn groep aansprak. Het verhaal zette het merendeel van

hen aan tot praten over zaken waarin ze wél competent zijn. Het is soms moeilijk om het gesprek in banen te leiden en om te zorgen dat de voertaal Nederlands blijft, omdat iedereen zijn zegje wil doen. Maar het is leuk om te zien hoe graag de cursisten opeens willen praten. Het verhaal genereerde zo de behoefte tot het uitwisselen van gevoelens en ervaringen.

Zoals boven beschreven lijkt het behandelen van een verhaal in de les slechts doelen te dienen die op affectief gebied liggen. Wie schoolse vaardigheden wil aanleren kan hierna met de verhalen-tekst aan de slag en zal merken dat het leren spelser, onbewuster gaat. Aan het voorlezen kunnen luister-vaardigheidsoefeningen gekoppeld wor-

den, aan het gesprek over het thema spreekvaardigheidsoopdrachten en de verhalen zijn natuurlijk in bewerkte vorm zoals boven bijzonder geschikt voor het leesonderricht.

Behalve functionele vaardigheden kunnen ook linguïstische vaardigheden worden geoefend, zoals woordenschat, grammaticale onderwerpen, uitspraak en spelling. Door intensief met de tekst bezig te zijn, die te leren samenvatten, er de kernzaken leren uit te halen, oefenen de cursisten ook strategische vaardigheden.

Er zijn bij elk verhaal oefeningen te maken van sterk geleide tot vrije oefeningen: van het beantwoorden van begripsvragen tot het schrijven van eigen verhalen of gedichten. En dat kan op alle niveaus van het NT2-onderwijs.

Om ten slotte het verhaal tot in de vingers te voelen, kunnen we ook fysiek aan de slag: voor de hand ligt een dramales. Het uitspelen van het verhaal geeft de cursisten veel plezier, en is daardoor een 'onvergetelijke' ervaring. Hoe meer je met een verhaal wilt doen, des te meer tijd je natuurlijk nodig hebt. Spreiding over meerdere lessen is sowieso aan te raden.

De docent kan bij het kiezen van een verhaal kijken naar wat er in de groep speelt, wat de actualiteit brengt of wat aansluit bij de overige behandelde lesstof.

Kortom, wie oude verhalen in het NT2-onderwijs gebruikt, zal merken dat het een welkome en aangename aanvulling op de andere lesstof is, zowel voor de docent als voor de cursist.

Rekenen in de groep of toch alleen?

Nieuwe onderwijsconcepten kunnen voortreffelijk werken voor de meeste leerlingen, maar er zijn altijd wel bij wie het gewenste effect niet bereikt wordt. In dit artikel belicht Ben Hermeler hoe hij aan het werk ging met interactief-groepsgericht rekenonderwijs en vraagt hij zich af waarom het concept niet werkte bij een van zijn leerlingen.

BEN HERMELER/BARONIE COLLEGE, BREDA

Interactief reken-wiskundeonderwijs

De meeste mensen hebben rekenen geleerd op de basisschool, in een klassieke setting onder leiding van deskundi-

ge leerkrachten. Daarbij zijn er altijd verschillen tussen leerlingen geweest en die zullen ook altijd blijven bestaan. In het onderwijs wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met deze verschil-

len. In het licht van deze problematiek houdt J. Nelissen in het *Tijdschrift voor nascholing en onderzoek* van het reken-wiskundeonderwijs (jaargang 19, nummer 1) een pleidooi voor interactief-